

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1946.

Första kammaren.

Nr 5.

Tisdagen den 29 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Quensel* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 30, angående vissa anslag ur kyrkofonden för budgetåret 1946/47 m. m.

Justerades protokollen för den 23 och den 26 innevarande månad.

Upplästes två till kammaren inkomna ansökningar, vilka jämte därvid fogade läkarintyg voro så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av närslutna läkarintyg får jag värdsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet t. o. m. den 20 februari 1946.

Ulricehamn den 28 januari 1946.

Carl Sundberg.

Disponenten *Carl Sundberg* har behov av ledighet från riksdagsarbetet på grund av hälsoskäl fr. o. m. dagens datum t. o. m. den 20 februari 1946.

Ulricehamn den 28 januari 1946.

Eric Järpe.

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av närslutna läkarintyg får jag härmed ansöka om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden den 24 januari t. o. m. den 20 februari 1946.

Falköping den 24 januari 1946.

Helge Bäcklund.

Att riksdagsman *Helge Bäcklund* på grund av diabetes mellitus är oförmögen att uppehålla sin tjänst och i behov av tjänstledighet från den 24 januari t. o. m. den 20 februari 1946 intygas.

Falköping den 24 januari 1946.

Sam Pettersson,

lasarettsläkare.

De begärda ledigheterna beviljades.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 16, med förslag till lag om rätt att i mål och ärenden som tillhöra stats- eller kommunalmyndighets handläggning insända handlingar med posten m. m., hänvisades denna proposition, såvitt angick förslag till lag angående ändring i lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen, till konstitutionsutskottet samt i övrigt till behandling av lagutskottet.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 23, med förslag till lag om ändrad lydelse av 30 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 25, angående anslag för försök med täckdikningsmaskiner, m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 26, med förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 2 och 3 förordningen den 17 maj 1935 (nr 176) angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa, m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 27, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 20 §, 21 § samt 36 § 2 förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 28, med förslag till lag om handläggning av domstolsärenden m. m.; och nr 29, med förslag till lag om ändring i sjölagen m. m.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtande nr 23.

Herr *Lodenius* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 251, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 32 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Motionen bordlades.

*Interpellation
ang. viss
utnyttjande av
försvarets-
livsm:del-
förråd.*

Herr **Wetter** erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! I tidningspressen ha framkommit uppgifter om att försvaret, särskilt armén, alltjämt skulle disponera över för stora lager av livsmedel och att man icke tillvaratagit de möjligheter som erbjudits att förfoga över dessa tillgångar för i dessa dagar angelägna ändamål. Ur allmän synpunkt är det av vikt, att dessa förråd ej äro för stora. Det är även av betydelse, att förråden på lämpligt sätt omsättas. På vissa varor föreligger fortfarande brist inom landet. Utom landet föreligger ett stort behov av livsmedel, vilket föranlett hjälpaktioner av olika slag från svensk sida. Det förefaller naturligt, att dessa brister tillgodoses i samband med omsättningen av försvarets livsmedelsförråd och i samband med den minskning av förrådshållningen som beredskapens avveckling bör möjliggöra. Med hänsyn härtill är det av intresse att få uppgift om i vad mån så kunnat ske och sker.

Med åberopande av det anförda anhåller jag om första kammarens tillstånd att till chefen för försvarsdepartementet få framställa följande fråga:

Är herr statsrådet i tillfälle meddela, i vad mån vid omsättning och minskning av försvarets livsmedelsförråd hänsyn tagits till föreliggande brister inom landet och till behovet av livsmedel i samband med internationella hjälpaktioner?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakarande spörsmål finge framställas.

Ordet lämnades på begäran till herr **Wahlund**, som yttrade: Herr talman! *Interpellation ang. den antisemitiska propagandan bland skolungdomen.* En sammanslutning, benämnd Sveriges antijudiska kampförbund, bedriver sedan flera år en grov antisemitisk propaganda, främst bland skolungdomen. Tryckalster med den mest cyniska rashets distribueras per post, varvid, efter allt att döma, skolkatalogerna utnyttjas vid adresskrivningen. Det uppges, att i vissa fall propagandamaterialet utdelats utanför skolportarna.

Genom falska eller ur sitt miljö- och saksammanhang lösryckta citat ur Talmud och annan judisk litteratur söker man för godtrogna läsare ge ett sken av vederhäftighet åt de mest perfida påståenden. Den judiska religionen skulle gentemot icke-judar tolerera lögn, stöld och bedrägeri, »att utgjuta en icke-judes blod är som att bringa Jahve ett offer» o. s. v.

Erfarenheter från utlandet ha lärt oss, att även i det fall den antisemitiska propagandan antagit dylika absurda och osmakliga former, den haft förmåga att uppluckra omdömesförmågan hos en lättrogen allmänhet. Alldeles särskilt farlig är sådan propaganda, där den riktar sig till ungdomen i tonåren.

Så länge kriminaliseringen av dylikt tryckfrihetsmissbruk ej genomförts, är det omöjligt för polismyndigheterna att effektivt ingripa. Tills vidare synes den enda tänkbara motåtgärden vara en objektiv upplysningsverksamhet i hithörande frågor. Det förefaller, som om skolorna härvidlag skulle kunna medverka, en sak som för övrigt redan praktiserats, dock blott vid enstaka läroanstalter.

Med åberopande av det anförda anhåller jag om kammarens medgivande att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framställa följande interpellation:

Vilka åtgärder anser herr statsrådet böra vidtagas för att åstadkomma en motpåverkan till den antisemitiska propaganda, som för närvarande bedrivs bland skolungdomen?

Det sålunda begärda medgivandet lämnades av kammaren.

Herr **Norman** erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Jag hemställer, att kammaren måtte besluta fördela de till tillfälligt utskott remitterade motionerna sålunda:

Första tillfälliga utskottet tilldelas följande motioner:

nr 27, av herr *Linderot* m. fl., om nya direktiv för socialvårdskommittén m. m.;

nr 48, av herr *Andersson, Gunnar*, och herr *Fahländer*, om vissa ändringar i villkoren för erhållande av byggnadsförskott ur kyrkofonden;

nr 50, av herr *Wetter* och herr *Ericsson, Carl Eric*, om utarbetande av en redogörelse över de förluster av människoliv och egendom, som under det andra världskriget inträffat inom den svenska handelsflottan;

nr 80, av herr *Nerman*, om demokratisering av medaljutdelningen till stats-tjänare samt av resereglementet m. m.;

nr 81, av herr *Nerman*, angående utredning, om och i vad utsträckning rikets ämbets- och tjänstemän må taga engagemang i det privata affärslivet;

nr 154, av herr *Persson, Ivar*, m. fl., om ökad medverkan genom radion i propagandan för anskaffning och läsning av värdefull litteratur;

nr 181, av herr *Johansson, Johan Bernhard*, om viss ändring av § 12 mom. 2 i första kammarens ordningsstadga;

nr 182, av herr *Ericsson, Carl Eric*, m. fl., om återinförande genom postverkets försorg av utbärning av värdepost;

nr 191, av herr *Öhman*, om utredning och förslag angående den psykiska hälso- och sjukvårdens planering och organisering;

nr 243, av herrar *Lindström* och *Elmgren*, om en översyn av riksheraldiker-
ämbetets former för organisation och finansiering;

nr 244, av herr *Arrhén* och herr *Bergh, Ragnar*, om utredning angående yr-
kesskolornas och folkhögskolornas ställning och uppgifter i samhället;

nr 245, av herr *Nilsson, Bror*, och herr *Friggeråker*, om förhindrande av att
tjänställdernas betydelse övervärderas vid befordringar till ämbeten och
tjänster;

nr 246, av herr *Persson, Ivar*, m. fl., om revision av gällande bestämmelser
för beviljande av statsbidrag eller stipendier av social eller kulturell art; och

nr 247, av herr *Lindblom*, angående utredning av frågan om återinförande
av värdebrevbäringen.

Till *andra* tillfälliga utskottet överlämnas följande motioner:

nr 28, av herr *Bergh, Ragnar*, angående utredning om utjämning av de av-
ståndsbedingade prisvariationerna i fråga om flytande motorbränslen;

nr 49, av herr *Hagman* m. fl., angående användningen av i krigsmaktens
förvar befintliga lager av sprängämnen;

nr 75, av herrar *Öhman* och *Linderot*, angående förstatligande av de indu-
strier, som hava tillverkning av krigsmateriel som huvuduppgift;

nr 99, av herr *Karlsson, Gustaf*, m. fl., angående utredning om införande
av genomgående taxeräkning mellan järnväg och därtill anslutna billinjer;

nr 183, av herr *Mattsson* m. fl., om utredning och förslag angående riktlin-
jer för planläggning av bebyggelsen i Bohusläns fiskelägen;

nr 184, av herr *Sundelin*, om utredning angående ett enhetligt pris på fly-
tande motorbränsle;

nr 185, av herr *Anderberg* m. fl., om ökat statligt inflytande inom socker-
industrien;

nr 186, av herr *Öhman*, om förstatligande av AEG-koncernens och Elekt-
riska Aktiebolaget Siemens företag i Sverige;

nr 187, av herr *Öhman*, om överförande i statlig besittning av vissa malm-
och mineraltillgångar m. m.;

nr 188, av herrar *Öhman* och *Linderot*, om bibehållande av den statliga pris-
kontrollen m. m.;

nr 189, av herrar *Öhman* och *Linderot*, om framläggande av en plan för
utveckling och inriktning av landets produktiva resurser m. m.;

nr 190, av herr *Öhman*, om det s. k. investeringsrådets utrustande med be-
slutande befogenheter;

nr 248, av herr *Branting* m. fl., om utredning och förslag angående en tek-
nisk och ekonomisk kontroll över den industriella produktionen; och

nr 249, av herr *Näsgård* och fru *Svenson*, om åstadkommande av för hela
riket enhetliga varupriser.

Vad herr Norman sålunda hemställt bifölls.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde
avslutades kl. 4.10 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 30 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Hänvisande till närslutna sjukintyg anhålles vördsamt om fortsatt tjänstledighet från riksdagsarbetet.

Karlstad den 29 januari 1946.

John Sandén.

Att riksdagsmannen *John Sandén* på grund av konvalescens efter bronchopneumoni är oförmögen att delta i riksdagsarbetet under februari månad 1946 intygas härmed.

Centrallasarettet, Karlstad, den 28 januari 1946.

John Svensson,
lasarettsläkare.

På gjord proposition bifölls ansökningen för tiden till och med den 28 nästkommande februari.

Företogs val av åtta ledamöter i kammarens första tillfälliga utskott, till vars behandling hänvisats de inom kammaren väckta motionerna nr 27, 48, 50, 80, 81, 154, 181, 182, 191 och 243—247. Därvid avlämnades 78 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Ericsson, Herman,
» Persson, Einar,
» Carlström,
» Söderkvist,
» Lodenius,
» Fahlander,
» Nilsson, Hjalmar,
» Sundelin.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i kammarens andra tillfälliga utskott, till vars behandling hänvisats de inom kammaren väckta motionerna nr 28, 49, 75, 99, 183—190, 248 och 249. Därvid avlämnades 72 godkända valsedlar, alla med partibeteckningen »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Heüman,
» Franzon,
» Ekströmer,

herr Elowsson, Nils,
» Andersson, Albert,
» Andersson, Birger,
fru Sjöström-Bengtsson,
herr Albertsson.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av sex suppleanter i kammarens första tillfälliga utskott. Därvid avlämnades 56 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Olofsson,
» Sandberg,
» Arrhén,
» Jonsson,
fru Svenson,
herr Wetter.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av sex suppleanter i kammarens andra tillfälliga utskott. Därvid avlämnades 47 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Rosenberg,
» Ramberg,
» Löthner,
» Grym,
» Wahlund,
» Sundelin.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 30, angående vissa anslag ur kyrkofonden för budgetåret 1946/47 m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den av herr *Lodenius* m. fl. väckta motionen, nr 251, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 32 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 under femte huvudtiteln till kommittéer och utredningar genom sakkunniga m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmäldes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 14, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 under femte huvudtiteln till kommittéer och utredningar genom sakkunniga m. m.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i utlåtande nr 23 bifölles även av andra kammaren.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.33 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 2 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Danielson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 31, med förslag till lag angående ändring i lagen den 8 april 1927 (nr 85) om dödande av förkommen handling;

nr 32, med förslag till lag om tillfällig ökning av regeringsrådets antal;

nr 33, med förslag till lag angående ändring i lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation, m. m.;

nr 34, angående uppskov med återbetalning av ett Hornborgasjöns sänkningsförening, Skaraborgs län, beviljat statslån;

nr 35, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 6 mars 1942 (nr 63) angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift;

nr 36, med förslag till lag angående ändring av lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus, m. m.;

nr 37, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker;

nr 38, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper; samt

nr 39, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1, 3 och 4 §§ förordningen den 20 november 1845 (nr 50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva, m. m.

De kungl. propositionerna föredrogos var för sig och blevo därvid bordlagda.

Herr *Wagnsson* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 252, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av vissa tjänstepensioner m. m.

Motionen bordlades.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets memorial nr 1, i anledning av första kammarens remiss av motion nr 94 av herr Persson, Einar, m. fl. om utredning angående ändrade rösträttsgrunder vid allmänings- och jordägarstämmor samt andra kammarens remiss av lika lydande motionen nr 190 av herr Eriesson i Sörsjön;

statsutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1946/47 under riksstatens första huvudtitel, avseende anslagen till hov- och slottsstaterna;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser hov- och slottsstaterna;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde; och

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser folkhus-hållningsdepartementets verksamhetsområde; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 4.05 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.